

PETROS MİR

BATIK KREDİLER

KARİS

BİR
KOMİSER
HARİTOS
POLİSİYESİ

2. BASKI
Çeviri: HULKİ DEMİREL

♥ can
roman

PETROS MARKARİS
BATIK KREDİLER

Lixiprothesma dania, Petros Markaris

© 2010, Petros Markaris

© 2011, Diogenes Verlag AG, Zürich

© 2017, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Bu eserin Türkçe yayın hakları Akcalı Telif Hakları Ajansı aracılığıyla alınmıştır.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Haziran 2017, İstanbul

Bu kitabın 1. baskısı 1 000 adet yapılmıştır.

Editör: Şebnem Sunar

Düzeltili: Ebru Aydın, Aylin Samancı Elmasdağ

Mizanpaj: Atahan Sıralar

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak baskı: Azra Matbaası

Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi D Blok 3. Kat No: 3-2

Topkapı-Zeytinburnu, İstanbul

Sertifika No: 27857

İç baskı ve cilt: Yıldız Matbaa Mücellit

Davutpaşa Cad. Emintaş Kazım Dinçol San. Sit. No: 81/25-26

Topkapı-İstanbul

Sertifika No: 33837

ISBN 978-975-07-3512-7

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/9789750735127

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 31730

PETROS MARKARİS BATIK KREDİLER

ROMAN

Almanca aslından çeviren

Hulki Demirel

 can

Petros Markaris'in Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Alan Savunması, 2003

Che İntihar Etti, 2005

PETROS MARKARIS, 1937'de İstanbul'da, Heybeliada'da doğdu. Ekonomi öğrenimi gördükten sonra, edebiyat dünyasına ilk adımını *Ali Reco'nun Öyküsü* adlı oyunuyla attı. *Kral İbu'nun Destanı* ve *Atlas* gibi oyunlar da yazan Markaris, ünlü sinema yönetmeni Theo Angelopoulos'un *1936 Günleri*, *Sonsuzluk* ve *Bir Gün*, *Büyük İskender*, *Leyleğin Geciken Adımı* ve *Ulysses'in Bakışı* gibi filmlerinin senaryolarını kaleme aldı. Aralarında Bertolt Brecht'in de bulunduğu birçok Alman yazarını Yunan diline kazandırdı, Goethe'nin *Faust* adlı yapıtının çevirisiyle büyük başarı kazandı. Yunan televizyonunda üç yıl kesintisiz gösterilen *Bir Cinayetin Anatomisi* adlı polisiye dizisinin senaryosunu yazdı. 1950'li yılların ünlü polisiye yazarı Yannis Maris'in geleneğini sürdüren Markaris, son yıllarda başkahramanı Komiser Kostas Haritos olan polisiye romanlar yazıyor.

HULKİ DEMİREL, 1962'de doğdu. İstanbul Erkek Lisesi'ni bitirdi, Boğaziçi Üniversitesi İdari Bilimler Fakültesi'nde okudu. Profesyonel rehberlikle başlayan turizm hayatına çeşitli kademelerde görev yaparak uzun süre devam etti. 1999'da Ortadoğu'daki karışıklıkların turizm hayatına vurduğu darbe sayesinde çevirmenliğe adım attı. Bugüne değin Unda Hörner, Barbara Frischmuth, Yusuf Yeşilöz, Dan Diner, Stefan Plaggenborg ve W.G. Sebald gibi yazarların söylediklerini Türkçe ifade etmeye çalıştı.

Josefina ve Can'a

“Banka soymak nedir ki
banka kurmanın yanında?”

Bertolt Brecht, *Üç Kuruşluk Opera*, 3. Perde, 9. Sahne

1

Diken üstünde oturuyorum. Saat şimdiden altıyı çeyrek geçiyor. Oysa altı buçukta bizi kilisede bekliyorlardı. Adriani ve Katerina gelinliği son bir kere daha –kendi ifadeleriyle– elden geçirmek üzere yatak odasına, barikatlarının ardına çekilmişlerdi. Bir araba dolusu para ödenmiş bir gelinliği neden tekrar elden geçirmek gerekir, bu sorunun cevabını bilemiyorum.

“Eğer acilen bitirmezseniz işinizi, Fanis vazgeçecek, haberiniz olsun!” diye bağıryorum oturma odasından.

Uyarıma itibar eden olmuyor. Sabırsız, bir aşağı bir yukarı yürüyorum tören üniformamın içinde, ne ki Syntagma Meydanı’nda değil, oturma odamızdayım. Güzelim üniformamı yıllardır giymemiştım, iyice dar gelmeye başlamış, sanki korse giymiş gibi hissediyorum kendimi.

Fanis’i bilhassa beklettiklerine iddiaya girerim. Gelenekler bahis konusu: Damat, kilisenin kapısında yana yakıla gelini beklemeli. Muhtemelen Adriani emir komutayı ele almıştır bu hususta; çünkü Katerina yeterince deneyimli değil. Kendi tecrübeme dayanarak söylüyorum, çünkü bizim düğünümüzde işler aynen böyle olmuştu. Papaza, “Peder, gelinsiz başlayalım, evet demek için zamanında burada olur nasıl olsa,” dememe ramak kalmıştı.

Tam altı buçukta yatak odasının kapısı açılıyor. Son dakikada yapılan ince düzeltmeler benim çıplak gözle görebileceğim şeyler değil anlaşılır. Ne Katerina'nın gelinliği ne de Adriani'nin lacivert elbisesi öncekinden farklı görünüyor bana.

“Çoktan kilisede olmamız gerektiğinin farkında mısınız?”

“Gönlünü ferah tut. Geç kalmayız, meraklanma,” diyor Adriani. “Nikâhlar hiçbir zaman vaktinde başlamaz.”

Evin önünde allanmış pullanmış bir Seat Ibiza bekliyor bizi. Dört aydır yeni bir arabanın sahibiyim, ama onu görmeye hâlâ alışamadım. Katerina'nın düğününe kurban etmek zorunda kaldığım sevgili Mirafiori'min hatırası bir an olsun rahat bırakmıyor beni. Bir gece televizyonun önünde otururken, nikâh günü için önceden süslenip püslenmiş bir taksi ayarlamamız gerektiği geliverdi Adriani'nin aklına.

“Taksi de nereden çıktı? Kendi arabamızla gideriz nikâha diye düşünmüştüm,” dedim ben de cevaben.

“Nasıl yani? Katerina'yı Mirafiori'yle mi götüreceğiz kiliseye? O paslı külüstürle mi?” diye öfkelenmişti Adriani. “Kızına önem vermiyorsan, iş arkadaşlarını düşün. Bütün Yunanistan'da hiç olmazsa bir Hyundai kullanmayan senden başka tek polis memuru kalmadı!”

Haklıydı. Bir kısmı Hyundai, bir kısmı Toyota ya da Suzuki kullanıyordu, bazıları da Opel Corsa. Oysa bütün polis teşkilatında benim Mirafiori'min eşi benzeri yoktu. Benden başka kimsenin onu yerinden kaldıramayacağını herkes bilirdi. Dalga geçmek için bu yüzden ona “şifre” adını takmışlardı.

Adriani sükûtumu ikrar olarak algıladı ve devam etti: “Yani Kostas, bazen beni hayrete düşürüyorsun. Katerina'nın bir dediğini iki etmezsin aslında ama şimdi, tam da düğününde, onu mutlu etmek için bir araba almayı

nasıl düşünmezsin? Bu hurda yığınının düşkünlüğün benim için bir muamma!”

Mirafiori'nin gerçekten de kalbimde ayrı bir yeri vardı. Onu hurdaya çıkarmaya gönlüm elvermiyordu işte. Ama Adriani için ucunu bırakmadı. “Onunla gitmektense kamyonetle giderim kiliseye daha iyi,” dedi. Sonra her zaman olduğu gibi Katerina bir orta yol önerdi. Fanis'in arabasıyla gidebilirdik kiliseye.

“Peki arabayı kim kullanacak?” dedi Adriani şaşkın bir yüz ifadesiyle.

“Kim olacak? Fanis tabii.”

“Sevgili Katerina, gelini kiliseye babası götürür, damat değil.”

Sonunda beni kendime, “Emektar Mirafiori artık onu vicdan azabı duymadan emekli edebileceğim kadar yaşlandı,” diyecek kıvama getirdiler. Fakat içimdeki mücadele bu kararın alınmasıyla bitmedi; çünkü şimdi sevgili arabama yakışır bir halef bulmalıyım. Hangi arabayı almam konusunda en ufak bir fikrim bile yoktu. Eğer bir konuda kendi fikriniz yoksa, etraftakilere sormaya başlarsınız. Ve ne kadar çok kişiye sorarsanız, karar almanız da o kadar zorlaşır.

“Komiserim, fazla düşünmeyin, Hyundai alın,” diye tavsiyede bulundu yardımcım Dermitsakis. “Ödediğiniz paraya göre aldığınız malın kalitesi harika, hem zaten polis teşkilatının yarısı Hyundai kullanıyor ve bayiden adamakıllı bir indirim de alıyoruz.”

“İstekilerin söylediklerine kulak vermeyin,” dedi amirrim Gikas. “Japon arabalarından uzak durun, Avrupa’da üretilmiş bir otomobil alın, bir Peugeot ya da VW. Güvenlik çok önemli, Avrupalılar hâlâ adam gibi otomobil yapıyorlar.”

Son noktayı Fanis koydu: “Kendine bir Seat Ibiza al.”

“Neden özellikle Seat Ibiza?” diye sordum.

“Dayanışma için. İspanyollar da tıpkı bizim gibi köşeye sıkışmış durumdalar. Portekiz, İtalya ve İrlanda’yla beraber PIIGS¹ devletlerini oluşturuyoruz. Ama köpekbalıklarıyla aynı havuzda yüzmektense domuz ahırında yaşamayı yeğlerim. Şimdiye kadar köpekbalıklarıyla yüzmeye çalıştık ama fena halde çuvalladık; domuzlardan yüzmelerini beklemek zaten doğru değildi. Bu yüzden bir Seat almalısın.”

Bu açıklama beni ikna etti. Seat satıcısı, eski Mirafiori’ mi sanki karşısında dinazor varmış gibi inceledi.

“Size bir şey önerebilir miyim Komiserim?”

“Tabii, sevinirim.”

“En iyisi emektarı Fiat Müzesi’ne devretmeniz, size en iyi parayı onlar verecektir.”

Sonra aşağı yukarı bir hafta süren yoğun bir eğitim programından geçmek zorunda kaldım. Ne zaman direksiyonu herhangi bir yöne azıcık kıracak olsam her defasında ya bir direğe çarpmana ya da bir vitrine dalma-rama ramak kalıyordu. Gaz pedalına biraz dokunduğumda vahşi bir kaplan gibi fırlıyordu Seat. Zavallı Mirafiori’min havalı direksiyonu yoktu, birazcık hızlanmak da ancak gazı dibine kadar köklemeyle mümkündü.

Adriani yanımda oturuyor. Arka koltuğun tamamını Katerina’ya bıraktı, gelinliğin kesinlikle kırışmaması lazım. Katerina’yla ben tören için evimizden iki sokak uzakta olan Göğe Yükseliş Kilisesi’ni düşünmüştük aslında.

“Katiyen olmaz!” oldu Adriani’nin mutlak hükmü. “Fanis’in bütün arkadaşlarını, senin meslektaşlarını ve her iki taraftan akrabayı Göğe Yükseliş Kilisesi’ne nasıl

1. Portekiz, İtalya, İrlanda, Greece (Yunanistan) ve Spain’in (İspanya) başharflerinden oluşan ve Avrupa Birliği içindeki ekonomik açıdan riskli ülkeleri tanımlayan bir terim. İngilizcedeki *pigs*, yani domuzlar sözcüğünü çağrıştırdığı için tepki toplamıştır. (Ç.N.)

sığdırmayı düşünüyorsunuz? Tören Agios Spyridon Kilisesi'nde olacak; tartışma bitmiştir.”

Şimdi, kilisenin avlusuna girdiğimiz şu anda, Adriani'nin kararının doğru olduğunu itiraf etmek zorundayım. Göge Yükseliş Kilisesi çok küçük kalacaktı; çünkü bu kilisede bile avlu, aralarında bir sürü üniformalı da olan düğün konuklarımızla şimdiden ağzına kadar dolmuş durumda. Şu anda bir başka tören devam ediyor, kilisenin ana giriş kapısının önünde bekliyoruz.

Beklenmedik bir şey oluyor: Gelin ve babası kilisenin avlusuna girerken taç kapının basamaklarının yanına dizilmiş polis bandosu bir fanfar patlatıyor.

“Baba, bunun hesabını vereceksin,” diye tıslıyor kulağıma Katerina dişlerinin arasından.

“Beraatımı talep ediyorum,” diye fısıldıyorum, “suçun faili de değilim azmettiricisi de. Polis bandosu muhakkak Gikas'ın fikridir ve üstüne üstlük yarın büroda bu şahane fikir için bir de teşekkür etmek zorunda kalacağım ona.”

Katerina'yı kolumda yanına getirdiğimde Fanis fısıldıyor bu defa: “İyi ki bugün milli bayram değil, yoksa zırhlı kuvvetlere de resmi geçit yaptırırdınız.”

Avlunun diğer ucuna tamamen farklı bir hava hakim. “Tebrikler, sevgili Kostas. Filarmoni, töreni eşsiz bir hadise haline getirdi,” diye belirtiyor Adriani yüzünde güller açarak. Fanis'in babası Prodromos, coşkulu bir sevinçle bana doğru geliyor. “Bravo sevgili dostum, bu gösteri, töreni herkes için unutulmaz kılacak.”

Hak etmediğim bu methiyeleri sükûnetle karşılıyorum. Suskunluğum, tevazu olarak yorumlanıyor, oysa ardında sadece vicdan azabı saklı.

Neyse ki diğer tören şimdi bitti. Fanis ile Katerina merdivenleri çıkıyorlar, polis bandosu düğün marşını çalıyor ve bütün davetliler kiliseye akın ediyor.

Birkaç nikâh töreni art arda gerçekleşecekse, sere-moniler genellikle yirmişer dakikadan uzun sürmez; kara cüppeli, duaları ve ilahileri hızla okuyup bitirir ve bir an evvel sıradaki törene geçebilmek için dua kitabının yarısını atlar. Ama bu defa o da ne fanfarları ne de üniformalıları geçiştiriyor. Bu sayede bizim de, mezmur ve ilahilerle özellikle uzun tutulan tam tekmil bir programın keyfini çıkarmamız mümkün oluyor. “Yeşaya’nın Dansı”na¹ ancak kırk beş dakikada gelebiliyoruz. Törenin sonunda davetlilerin tebriklerini kabul ediyoruz, ki bir yarım saat de bu sürüyor.

Zisis, ilk kez genç çifti tebrik ederken dikkatimi çekiyor. Eski moda takımının altına beyaz gömlek giymiş, ama kravat takmamış. Katerina’nın ona yaptığı ziyaretlerden haberdar olduğumdan onu kızımın davet ettiğini varsayıyorum. Önce Fanis’in, ardından Katerina’nın elini sıkıyor Zisis; Katerina ona samimiyetle sarılıyor. Sonra benim yanıma geliyor.

“Tebrik ederim. Çok, çok mutlu olsunlar,” diyor ve kısa bir aradan sonra devam ediyor: “kızın harika bir insan, damadından da memnun olmalısın. Tebrikler!”

Kiliseden ancak hava karardıktan sonra çıkıyoruz. Gelinle damat kilisenin kapısında belirdiğinde polis bandosu bir fanfar daha patlatıyor.

1. Ortodoks kilisesi geleneklerine göre, nikâh töreninde gelin ve damat kilisenin ortasındaki bir masanın etrafında üç kere döner. Buna Yeşaya’nın Dansı denir. (Ç.N.)

2010 yazı: Yunan hükümetinin bir borç dalgasına kapılıp sürüklendiği sırak günler... Kriz, devlet güvencesinde olduğunu sanan herkesi vurmuştur. Kesintiye uğrayan maaşıyla Komiser Haritos da durumdan nasibini alanlar arasındadır. Üstelik tam da kızı evleniyorken...

Çok geçmeden krizin sadece ekonomik olmadığı anlaşılır. Sosyal yaşama yayılan kriz, kriminal alana da sızar ve böylece Yunan finans dünyası birbiri ardı sıra yaşanacak ölümlerle sarsıntıdan sarsıntıya yuvarlanır. Cinayetleri soruşturmakla görevlendirilen Haritos, haksız kazançlarla kimlerin hızla zenginleştiğinin izini sürmeye başlar.

Polisiye edebiyatın nevi şahsına münhasır komiserlerinden Kostas Haritos, **Batık Krediler**'de Avrupa Birliği'nden Yunanistan'a akan paranın peşine düşüyor. **Batık Krediler**, İstanbul doğumlu Petros Markaris'in Yunanistan'ı iflasa sürükleyen ekonomik sarsıntıya adadığı bir Atina polisiyesi.

